

مقایسه انگیزه پیشرفت و عزت نفس بین ورزشکاران نخبه و عادی استان لرستان

احسان ططری^۱، منوچهر ططری حسن گاوپار^۲، افشار هنرور^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه تربیت مدرس*

۲. استادیار دانشگاه پیام نور خرم آباد، لرستان-کوهدشت

۳. استادیار دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، تهران.

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۶/۰۹

تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۲/۲۱

چکیده

وجود انگیزه پیشرفت و عزت نفس در ورزشکاران عاملی مهم در دستاوردهای ورزشی آنها در رده‌های ملی و بین‌المللی می‌باشد. هدف از پژوهش حاضر مقایسه انگیزه پیشرفت و عزت نفس بین ورزشکاران نخبه و عادی استان لرستان است که به شیوه توصیفی - پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه ورزشکاران عضو تیم‌های ملی در استان لرستان به عنوان ورزشکار نخبه در رشته‌های مختلف (۳۹ نفر) و کلیه ورزشکاران عادی در آن رشته ها در این استان (۵۵۰ نفر) تشکیل می‌دادند. در گروه اول کل جامعه (۳۹ نفر؛ سرشماری) و در گروه دوم معادل تعداد نمونه گروه اول (۳۹ نفر - غیر احتمالی) به عنوان نمونه انتخاب شدند که در کل نمونه نهایی متشکل از ۷۸ نفر بود. ابزار جمع‌آوری اطلاعات دو پرسشنامه استاندارد شده انگیزه پیشرفت پی گاوا ($\alpha=0/78$) و عزت نفس کوپر اسمیت ($\alpha=0/83$) است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، علاوه بر استفاده از شاخص‌های آماری توصیفی همچون فراوانی، میانگین، انحراف معیار از روش‌های آماری استنباطی شامل T-Test گروه‌های مستقل جهت مقایسه متغیرها بین دو گروه استفاده شد. نتایج نشان داد بین انگیزه پیشرفت و عزت نفس ورزشکاران نخبه و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P=0/001$). همچنین از میان خرده مقیاس‌های عزت نفس (اجتماعی، خانوادگی، تحصیلی)، تنها بین عزت نفس اجتماعی ورزشکاران نخبه و عادی تفاوت معنادار مشاهده شد ($P=0/05$). در نهایت نتایج به دست آمده مشخص کردند که انگیزه پیشرفت، عزت نفس کلی و عزت نفس اجتماعی ورزشکاران نخبه به طور معناداری بیشتر از ورزشکاران عادی است.

واژگان کلیدی: انگیزه پیشرفت، عزت نفس، روانشناسی ورزشی، ورزشکار نخبه

مقدمه

ورزشکاران از فعال ترین و سالم ترین افراد هر جامعه می باشند که احتمال موفقیت، پیشرفت و ثبات جامعه ی خویش را بالا می برند (خواجه موگهی و نعمت پور، ۱۳۸۱، ۷۶). عموماً فرد سالم ورزش را به عنوان یک ابزار برای کسب سلامتی انتخاب می کند و احتمال حفظ سلامتی وی با تمرین مداوم در زمین بازی بیشتر می شود (ویلمان، هاروود، البی، رینتس و کالویی، ۲۰۰۹، ۴۳۵). هر فرد بنا به ویژگی های جسمانی، احساسی، اجتماعی و شاید از همه مهمتر ویژگی های روانی مخصوص به خود یک رشته ورزشی متناسب با شاخص های گفته شده جهت حفظ سلامتی، بهبود شرایط زندگی، روحیه رقابت در رشته های ورزشی و شاید کسب قهرمانی، انتخاب می کند و به طور حتم می توان گفت که انتخاب رشته ورزشی با ویژگی های شخصیتی هر فرد در ارتباط می باشد (سیلر و ویلمان، ۲۰۰۹، ۴۰۳). روانشناسی ورزشی یکی از شاخه های جدید علم روانشناسی است که رفتار این قشر را مورد مطالعه و بررسی قرار می دهد (واعظموسوی، ۱۳۸۶، ۳۸). کاربرد نظریه های روانشناسی در زمینه های متعدد و متنوع ورزش موجب ارتقای کیفی اجرا و مهارت ها در نزد ورزشکاران می گردد (سیلر و ویلمان، ۲۰۰۹، ۴۰۳؛ ویلمان، هاروود، البی، رینتس و کالویی، ۲۰۰۹، ۴۳۵). روانشناسی ورزشی درصدد فراهم آوردن اطلاعاتی درباره ی نقش عوامل و فاکتور های روانشناسی در ورزش، بازی و فعالیت های جسمانی می باشد و هدف آن آموزش مشارکت های روانی، رفتاری، روانی- اجتماعی و مهارت های کنترل هیجانات در شرایط ورزشی، تمرین و فعالیت های فیزیکی با استفاده از روش های روانشناختی است (بالیش، ایس و اسپولتی، ۲۰۱۳، ۴۱۳). با در نظر گرفتن مشخصات رفتاری- روانی ورزشکاران، می توان روحیه ی ورزشکاری، احتمال موفقیت در مسابقات، میزان انگیزه، عزت نفس و توان و قدرت ورزشی آن ها را برآورد نمود (بایرر، وتنزل، اسپمیر و مورگان، ۲۰۱۲، ۷۰۲؛ ویلمان، هاروود، البی، رینتس و کالویی، ۲۰۰۹، ۴۳۵).

یکی از موضوعات مهم روانشناسی ورزش که در میزان و شدت عملکرد ورزشکاران موثر است، انگیزش^۱ می باشد (ملکی، محمد زاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶) انگیزش ساختاری است فرضی که برای توصیف نیروهای درونی یا بیرونی به کار می رود و نیت، جهت، شدت و پایداری رفتار ایجاد می کند (زیانگنگ و هونگینگ، ۲۰۱۲، ۲۰۵۵؛ ملکی، محمد زاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶؛ ملکی و محمدزاده، ۱۳۹۰، ۵۶). انجام هر کاری به ویژه در

1 . Seiler & Wylleman

2. Motivation

زمینه ورزش، دارای منبع انگیزشی است و هدف انگیزش تقویت اعمال و احساس های مطلوب ورزشکاران است که همین حالات مطلوب کمک شایانی به ورزشکار در مطرح شدن وی در سطح ملی و بین المللی می کند (گیل، والراند و آمورا، ۲۰۱۰، ۱۵۵). یکی از انواع انگیزش در محیط ورزش، انگیزش پیشرفت^۱ است که شامل تمایل به تلاش برای موفقیت و پافشاری در رویارویی با شکست و تجربه ی غرور در موفقیت است. انگیزش پیشرفت در ورزش و تمرین بر رقابت متمرکز می شود. نیاز به پیشرفت و واکنش به این نیاز در موقعیت های رقابتی از عوامل کیفی رقابت طلبی است. بنابراین در مطالعه ی رقابت طلبی و عوامل وابسته به کیفیت رقابت باید انگیزش پیشرفت را نیز بررسی کرد (نوروزی سید حسینی، کوزه چیان و تندنویس، ۱۳۹۰، ۱۹۰). برخی از روانشناسان ورزشی و متخصصان و مربیان معتقدند که ورزشکاران نخبه تمایل زیادی به فعالیت هایی برای بردن دارند. آن ها از پیروزی لذت می برند و از شکست متنفرند (واکفیلد و آدای، ۲۰۱۲، ۷۰۲)، همچنین ورزشکار مستعد و نخبه مبارزه را دوست دارد و اغلب در بیش از یک رشته رقابت می کنند و حس رقابت جویی زیادی دارند (بایرر، وتنزل، اسپچمیر و مورگان، ۲۰۱۲، ۷۰۲). این واقعیت بر این نکته اذعان دارد که پیشگویی موفقیت ورزشی آینده در رقابت ها برای کسانی امکان پذیر است که ذاتا رقابت کردن و بردن را دوست داشته باشند و برای رسیدن به سطح ممتازی از اجرای ورزشی، از انگیزش کافی و پشتکار زیاد برای تلاش و تمرین سخت و جدی برخوردار باشند. نتایج تحقیقات انجام شده نیز ثابت کرده اند که باور به پیروز شدن در ورزش به تلاش و پشتکار فرد بستگی دارد (کارپنتایر و مگیوا، ۲۰۱۳، ۴۲۳).

گیل^۱ و همکاران انگیزش پیشرفت در ورزش و رقابت را ورزش گرایی نامیدند (گیل، والراند و آمورا، ۲۰۱۰، ۱۵۵). ورزش گرایی ویژگی بارز افراد موفق است و نقش عمده ای در بهبود اجرای ورزش به دلیل تشویق ورزشکار به افزایش تلاش و اعتماد به نفس دارد (واعظموسوی، ۱۳۸۶، ۳۸). افزایش اعتماد به نفس نیز به نوبه ی خود باعث افزایش عزت نفس^۲ می شود (باردل، فونتینانی، کولومیل و اسچیفوف، ۲۰۱۰، ۱۷۱). با توجه به این که همبستگی مثبت بین عزت نفس و موفقیت ورزشی نیز به اثبات رسیده است، احتمال بالا بردن عزت نفس یکی از بهترین راه ها برای بیشتر کردن انگیزش پیشرفت ورزشکاران است (قهرمانی، بشارت و نقی پور، ۲۰۱۱، ۱۲۶۵). در واقع عزت نفس درجه تصویب، تایید، پذیرش و ارزشمندی است که شخص نسبت به خود احساس می کند (باردل، فونتینانی، کولومیل و اسچیفوف، ۲۰۱۰، ۱۲۱ و

1. Achievement Motivation
2. GII
3. Self-respect

خورشیدی مهر، سجادیان و سیاری، ۲۰۱۱، ۲۳۵۷). مطالعات نشان دادند که اشخاص با عزت نفس بالا از لحاظ انگیزه پیشرفت در سطح بالایی قرار دارند و تلاش هایشان آن ها را به سوی موفقیت سوق می دهد. در این افراد احساس شایستگی و لیاقت عاملی برای دستیابی به سطوح بالای انگیزش درونی می باشد (سالوکان، ۱۹۹۰، ۱۲۱). انتظارات بالا موجب شکل گیری اهداف مشکل می شود و اهداف مشکل به برانگیختن تمرکز و تلاش های مداوم کمک می کند که نتیجه آن پیشرفت و تقویت عزت نفس می باشد (وسلکا، ماداراسوا، وان و ریجنولد، ۲۰۱۱، ۷۶۳). اما افراد با عزت نفس پایین، انتظارات پایینی را برای عملکردهای خود در موقعیت های گوناگون در نظر می گیرند و اغلب توانایی های اولیه خود را دست کم می گیرند، چرا که فاقد اعتماد به نفس هستند و از شکست می ترسند (هاوجن، سافنبوم و اوموندسن، ۲۰۱۱، ۴۹). به طور طبیعی نتیجه ی انتظارات پایین، تلاش کمتر و شکل گیری اهداف نه چندان دشوار و متوسط است. هدف کوچک، عملکرد متوسط و تلاش کمتر را به دنبال دارد (ملکی، محمدزاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶؛ هاوجن، سافنبوم و اوموندسن، ۲۰۱۱، ۴۹).

تحقیقات گیل (۲۰۱۰) و ملکی و همکاران (۱۳۹۰) نشان می دهند که خرده مقیاس های عزت نفس نظیر عزت نفس خانوادگی، عزت نفس تحصیلی، عزت نفس اجتماعی از جمله عواملی هستند که به عنوان زیرشاخه های عزت نفس می توانند بر موفق شدن یا نشدن ورزشکار تاثیر داشته باشند (گیل، والراند و آمورا، ۲۰۱۰، ۱۵۵؛ ملکی و همکاران، ۱۳۹۰، ۵۶). پژوهش های انجام گرفته توسط احمدی و همکاران (۱۳۸۳) و ملکی و محمدزاده (۱۳۸۹) در این باره گویای این مطلب است که به هر میزان که شخص ورزشکار در اجتماع دارای عزت نفس بوده و از سوی افراد مورد پذیرش و قبول واقع شده از پیشرفت ورزشی بیشتری برخوردار بوده است البته محققان آن را موضوعی فراگیر ندانسته اند و ضرورت تحقیق در این مورد را امری لازم دانسته اند (ملکی و محمدزاده، ۱۳۸۹، ۸۸؛ احمدی، منصور، فتحی آشتیانی و رسول زاده، ۱۳۸۳، ۳۳۷).

از دلایل ورزشکار نخبه شدن و انتخاب در تیم های ملی انگیزه پیشرفت بالا و برگزیدن اهداف مشکل و دستیابی به آن ها و در نتیجه افزایش عزت نفس می باشد (بایرر، وتنزل، اسپمیر و مورگان، ۲۰۱۲، ۷۰۲). هرچند بعضی از تحقیقات تفاوت اساسی در میزان انگیزه پیشرفت و عزت نفس را در بین ورزشکاران ملی و ورزشکاران عادی تایید نکرده اند و بعضا نتایج ضد و نقیضی را ارائه داده اند (گیل، زوالتوسکی و دیتیر، ۱۹۸۸، ۱۳۹). اما همین امر را می توان دلیلی بر ضرورت مطالعات و تحقیقات بعدی دانست. در مطالعه ای با استفاده از پرسشنامه ورزش گرای می مشخص شد تفاوت معنی داری در انگیزش پیشرفت ورزشی مردان و زنان شرکت کننده

در مسابقات فوق ماراتون وجود ندارد (گیل و دیتر، ۱۹۸۸، ۱۹۱). مطالعات دیگری در داخل کشور نشان دهنده عدم تفاوت بین انگیزه پیشرفت، عزت نفس با جنسیت بود (زارع، ۱۹۹۴، ۶۳). تحقیقات باردل^۱ و همکاران (۲۰۱۰) در همین راستا نشان دهنده عدم تفاوت میزان انگیزه پیشرفت و عزت نفس در بین زنان و مردان قهرمان رشته های مختلف ورزشی در خارج کشور هستند (باردل، فونتینانی، کولومبل و اسپیوفوف، ۲۰۱۰، ۱۲۱). مطالعات گنجی و همکاران (۱۳۹۰) و گیل و همکاران (۱۹۸۸) نشان دادند که بین انگیزه پیشرفت و روحیه رقابت با موفقیت ورزشی ارتباط معناداری یافت نشده و در تبیین آن اینگونه بیان نمودند که عدم وجود رابطه معنادار بین انگیزه پیشرفت و روحیه رقابت با موفقیت ورزشی را می توان ناشی از آن دانست که معمولا تمامی ورزشکاران اعزامی به بازی های جهانی از انگیزه پیشرفت و روحیه رقابت بالایی برخوردار بوده اند، چه بسا عدم نوسان در نمرات گروه اعزامی علت پایین بودن ضرایب همبستگی و در نتیجه عدم معناداری آن ها شده باشد، به عبارت دیگر تغییرات نمرات ورزشکاران در این دو متغیر چندان زیاد نبوده است که بتوان رابطه بین انگیزه پیشرفت و روحیه رقابت را با موفقیت ورزشی آنها مورد آزمون قرار داد (گنجی، بهزادی و اسماعیلی، ۱۳۹۰، ۳؛ گیل و همکاران، ۱۹۸۸، ۱۳۹). در تایید این تبیین و ضرورت تکرار این موضوعات تحقیقی در رابطه با انگیزش ورزشکاران وزنه بردار نخبه و غیرنخبه المپیک انجام شده است که نشان می دهد وزنه برداران نخبه از انگیزه قوی تر نسبت به غیرنخبه ها برخوردار می باشند. بنابر این آزمون های مکرر برای ارزیابی و بررسی این فرضیه ها ضروری به نظر می رسد (گنجی، بهزادی و اسماعیلی، ۱۳۹۰، ۳).

در مطالعات وارتنبرگ^۲ (۱۹۹۸) مشخص گردید که انگیزش پیشرفت ورزشی بازیکنان خبره هاکی به طور معنی داری نسبت به ورزشکاران آماتور هاکی بالا است. از طرفی انگیزه پیشرفت ورزشکاران آماتور هاکی در مقایسه با ورزشکاران تفریحی هاکی بالاتر است (سیلو و ویلمان، ۲۰۰۹، ۴۰۳). در پژوهش بالیش^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در رشته تنیس نیز به نتایج مشابهی دست یافت (گنجی، بهزادی و اسماعیلی، ۱۳۹۰، ۳). مطالعات ملکی و همکاران (۱۳۹۰) حاکی از این نکته هستند که بین عزت نفس و انگیزه پیشرفت ورزشکاران موفق و ناموفق تفاوت معنی داری وجود دارد به گونه ای که ورزشکاران موفق در مقایسه با ورزشکاران ناموفق از عزت نفس و انگیزه پیشرفت بالاتری برخوردار بودند (ملکی، محمد زاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶).

1 . Bardel
2 . Wartenberg
3 . Balish

با توجه به این نکته که اجرای بهینه مهارت های ورزشی به وجود سه نوع آمادگی جسمانی، فنی و روانی وابسته است و از آن جایی که روش های مختلف تمرینی و شیوه های اجرای مهارت، تکامل یافته و فاصله بین قهرمانان به هزارم ثانیه و سانتی متر کاهش پیدا کرده است، به نظر می رسد تفاوت عملکرد قهرمانان بیش از هر زمانی به آمادگی روانی آن ها وابسته باشد (ملکی، محمد زاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶) بعضی از ورزشکاران علاوه بر مهارت های جسمانی، توانایی های روانی خارق العاده ای دارند که این امر به آن ها کمک می کند که روحیه ی خود را برای انجام مسابقات بالا ببرند، فشار های روانی خود را تنظیم کنند، تمرکز شدید داشته باشند و اهداف رقابتی ولی واقعی تدوین کنند (بالیش، ایز و اسپالتی، ۲۰۱۳، ۴۱۳). بنابراین کشف اندیشه ها و احساس های ورزشکاران ملی و نخبه و مقایسه آن ها با ورزشکاران عادی ضروری می باشد. این امر می تواند به مربیان کمک کند گرایش های روانی ورزشکاران برتر را بدانند و از آن در جهت کمک به ورزشکاران عادی استفاده کنند (واکفیلد و آدی، ۲۰۱۲، ۱۲۵). از طرفی، همواره بحث ها و مجادله های مختلفی در ارتباط با ورزشکاران راه یافته به تیم های ملی و صلاحیت ها یا عدم صلاحیت های آن ها در جریان است. همواره دعوت از ورزشکاران مختلف به تیم های ملی موافقان و مخالفانی را با خود همراه داشته است. لذا اندازه گیری مشخصه های روانی موثر در موفقیت ورزشی و ورزش گرایبی این ورزشکاران دعوت شده می تواند ملاکی برای صحت انتخاب باشد. به علاوه، تحقیقاتی که در این زمینه انجام گرفته گاهاً نتایج متفاوتی داشته اند که همین امر خود ضرورتی قابل قبول برای انجام تحقیقات بیشتر را تبیین می نماید (واکفیلد و آدی، ۲۰۱۲، ۱۲۵).

با توجه به موارد مذکور و اهمیت ویژگی های روانشناختی در ورزش این پژوهش به دنبال مقایسه ی انگیزه پیشرفت و عزت نفس ورزشکاران راه یافته به تیم های ملی و عادی در استان لرستان می باشد. و این سوالات در پژوهش حاضر مطرح است که: چه تفاوتی میان ورزشکاران راه یافته به تیم ملی با ورزشکاران عادی در سطح استان از لحاظ انگیزه پیشرفت و عزت نفس به عنوان دو ویژگی روانشناختی مهم وجود دارد؟ و چه تفاوتی بین عزت نفس اجتماعی، خانوادگی و تحصیلی ورزشکاران نخبه و عادی وجود دارد؟

روش شناسی

در این پژوهش از روش تحقیق توصیفی- پیمایشی استفاده شد. نمونه آماری پژوهش شامل کلیه ی ورزشکاران ملی استان لرستان که تعداد آن ها ۳۹ نفر و ۳۹ نفر ورزشکار عادی بود که جمعاً ۷۸ نفر می باشند. روش نمونه گیری در گروه ورزشکاران ملی به صورت سرشماری تمام ورزشکاران راه یافته به تیم ملی می باشد و در گروه ورزشکاران عادی به روش نمونه گیری

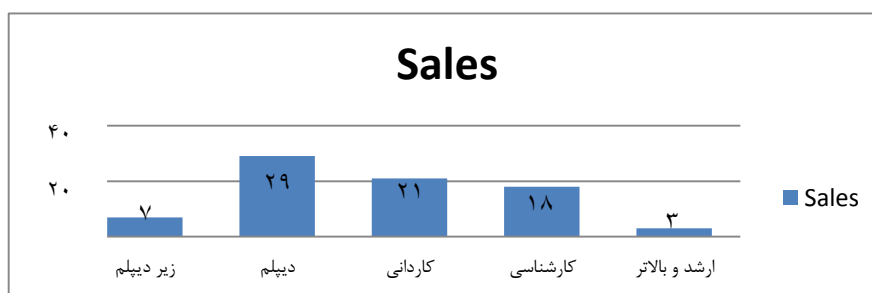
مبتنی بر هدف تعداد ۳۹ نفر برابر با گروه ورزشکاران ملی که به لحاظ سن و جنس و رشته ورزشی با آن‌ها هم‌تا شده بودند انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از دو پرسشنامه استاندارد «آزمون انگیزه پیشرفت» دکتر پی گاوا^۱ (گاوا، ۱۹۹۴، ۸۰) و «پرسشنامه عزت نفس» کوپر اسمیت^۲ (اسمیت، ۱۳۵۶، ۱۱۰) جمع‌آوری گردید. برای تعیین روایی پرسشنامه‌ها با انجام مصاحبه‌های مختلف و کسب نظر افراد متخصص، اصلاحات لازم به عمل آمد و اطمینان حاصل شد که پرسشنامه‌ها همان خصیصه مورد نظر محققان را می‌سنجند. همچنین برای تعیین پایایی پرسشنامه‌ها از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که آلفای کرونباخ پس از یک مطالعه ی مقدماتی برای «پرسشنامه ی انگیزه پیشرفت» ۰/۷۸ و برای «پرسشنامه ی عزت نفس» ۰/۸۳ محاسبه گردید. پس از تعیین روایی و استفاده از نظرات متخصصان و انجام مطالعات مقدماتی و حذف تعدادی از سوالات، سوالات پرسشنامه ی انگیزش پیشرفت به ۵۰ سوال کاهش یافت که نمونه های مورد نظر می بایست به آن ها پاسخ دهند. مقیاس عزت نفس نیز در چهار زمینه‌ی عزت نفس اجتماعی، عزت نفس تحصیلی، عزت نفس خانوادگی و عزت نفس کلی طبقه‌بندی شده بودند که شامل ۵۰ سوال می‌شدند که شیوه نمره‌گذاری این آزمون به صورت صفر و یک بود به این معنا که سوالات پاسخ بلی یک نمره و سوالات پاسخ خیر صفر و باقی سوالات به صورت معکوس نمره‌گذاری شدند. در این روش حداقل نمره‌ای که یک فرد می‌گیرد صفر و حداکثر آن ۵۰ می‌باشد به گونه‌ای که نمره‌ی بیشتر نشان دهنده عزت نفس بالاتر می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، علاوه بر استفاده از شاخص‌های آماری توصیفی همچون فراوانی، میانگین، انحراف معیار بعد از مشخص شدن توزیع نرمال داده‌ها از روش‌های آماری استنباطی شامل تی تست^۳ گروه‌های مستقل جهت مقایسه دو گروه از متغیرهای مختلف استفاده شد، این تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزار آماری اس پی اس^۴ ۱۹۴ انجام گرفت.

نتایج

یافته‌های توصیفی تحقیق حاضر نشان داد که از میان ۷۸ نفر نمونه پژوهش ۴۴ نفر مرد که ۵۶/۴ درصد و ۳۴ نفر آن‌ها زن که ۴۳/۶ درصد آزمودنی‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. همچنین توزیع فراوانی مربوط به شغل نمونه‌ها نشان داد که ۴۱ نفر آنها بیکار که ۵۲/۶ درصد

1. P.Gava
2. Kupersmit
3. T-test
4. SPSS

و ۳۷ نفر آنها شاغل می‌باشند که ۴۷/۴ درصد آزمودنی‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. در این راستا نتایج راجع به سن آزمودنی‌ها نشان داد که ۸ نفر آن‌ها زیر ۲۰ سال که ۱۰/۳ درصد آزمودنی‌ها و ۵۱ نفر آن‌ها گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ می‌باشند که ۶۵/۴ درصد آزمودنی‌ها و ۱۹ نفر آن‌ها گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ می‌باشند که ۲۴/۴ درصد آزمودنی‌ها تشکیل می‌دهند. نمودار زیر نیز سطح تحصیلات نمونه‌های پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱- توزیع فراوانی مربوط به سطح تحصیلات نمونه‌های پژوهش

جدول زیر نیز شاخص‌های توصیفی مربوط به متغیرهای عزت نفس، انگیزه پیشرفت و خرده قیاس‌های عزت نفس را نشان می‌دهد.

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی مربوطه به متغیرهای عزت نفس، انگیزه پیشرفت و خرده مقیاس‌های عزت

متغیرها	میانگین	نفس		
		حداکثر نمره	حداقل نمره	انحراف معیار
عزت نفس	۳۳,۴۰	۴۵	۱۸	۶,۸۰
انگیزه پیشرفت	۲۰,۲۷	۴۰	۱۲	۴,۵۵
عزت نفس اجتماعی	۵,۱۰	۷	۲	۱,۳۳
عزت نفس خانوادگی	۵,۶۵	۸	۲	۱,۵۶
عزت نفس تحصیلی	۵,۱۰	۸	۲	۱,۸۲

یافته‌های مربوط به آمار استنباطی در راستای سوال‌های تحقیق را که انگیزش پیشرفت، عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی، عزت نفس خانوادگی، عزت نفس تحصیلی ورزشکاران نخبه و ورزشکاران عادی را با یکدیگر مقایسه نموده بود در جدول زیر آمده است.

جدول ۲- مقایسه انگیزه پیشرفت، عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی، عزت نفس خانوادگی، عزت نفس تحصیلی ورزشکاران نخبه و عادی (سطح معناداری $P=0/05$)

متغیر	شاخص های گروه های آماری	میانگین	انحراف معیار	t	df	P																																				
انگیزه پیشرفت	ورزشکار نخبه	۱۸,۸۴	۳,۴۴	۳,۳۵۴	۷۶	۰,۰۰۱																																				
	ورزشکار عادی	۲۲,۱۲	۵,۱۷				عزت نفس	ورزشکار نخبه	۴,۵۵	۱,۸۷	۳,۲۶۱	۷۶	۰,۰۰۲	ورزشکار عادی	۵,۸۲	۱,۴۹	عزت نفس اجتماعی	ورزشکار نخبه	۴,۹۱	۱,۴۶	۲,۳۴۵	۷۶	۰,۰۰۶	ورزشکار عادی	۵,۳۵	۱,۱۲	عزت نفس خانوادگی	ورزشکار نخبه	۵,۵۹	۱,۶۹	۱,۴۶	۷۶	۰,۶۸۸	ورزشکار عادی	۵,۷۳	۱,۴۰	عزت نفس تحصیلی	ورزشکار نخبه	۴,۸۲	۱,۵۴	۱,۳۷۶	۷۶
عزت نفس	ورزشکار نخبه	۴,۵۵	۱,۸۷	۳,۲۶۱	۷۶	۰,۰۰۲																																				
	ورزشکار عادی	۵,۸۲	۱,۴۹				عزت نفس اجتماعی	ورزشکار نخبه	۴,۹۱	۱,۴۶	۲,۳۴۵	۷۶	۰,۰۰۶	ورزشکار عادی	۵,۳۵	۱,۱۲	عزت نفس خانوادگی	ورزشکار نخبه	۵,۵۹	۱,۶۹	۱,۴۶	۷۶	۰,۶۸۸	ورزشکار عادی	۵,۷۳	۱,۴۰	عزت نفس تحصیلی	ورزشکار نخبه	۴,۸۲	۱,۵۴	۱,۳۷۶	۷۶	۰,۱۷۳	ورزشکار عادی	۵,۳۸	۲,۰۵						
عزت نفس اجتماعی	ورزشکار نخبه	۴,۹۱	۱,۴۶	۲,۳۴۵	۷۶	۰,۰۰۶																																				
	ورزشکار عادی	۵,۳۵	۱,۱۲				عزت نفس خانوادگی	ورزشکار نخبه	۵,۵۹	۱,۶۹	۱,۴۶	۷۶	۰,۶۸۸	ورزشکار عادی	۵,۷۳	۱,۴۰	عزت نفس تحصیلی	ورزشکار نخبه	۴,۸۲	۱,۵۴	۱,۳۷۶	۷۶	۰,۱۷۳	ورزشکار عادی	۵,۳۸	۲,۰۵																
عزت نفس خانوادگی	ورزشکار نخبه	۵,۵۹	۱,۶۹	۱,۴۶	۷۶	۰,۶۸۸																																				
	ورزشکار عادی	۵,۷۳	۱,۴۰				عزت نفس تحصیلی	ورزشکار نخبه	۴,۸۲	۱,۵۴	۱,۳۷۶	۷۶	۰,۱۷۳	ورزشکار عادی	۵,۳۸	۲,۰۵																										
عزت نفس تحصیلی	ورزشکار نخبه	۴,۸۲	۱,۵۴	۱,۳۷۶	۷۶	۰,۱۷۳																																				
	ورزشکار عادی	۵,۳۸	۲,۰۵																																							

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌کنید آماره t محاسبه شده برای مقایسه انگیزه پیشرفت ورزشکاران نخبه و عادی استان لرستان ۳,۳۵۴ می‌باشد که t محاسبه شده در سطح $P=0/05$ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین بین دو گروه ورزشکاران نخبه و عادی به لحاظ انگیزه پیشرفت تفاوت وجود دارد. نتایج آزمون t را برای مقایسه عزت نفس ورزشکاران نخبه و عادی نشان می‌دهد که آماره t محاسبه شده برای مقایسه عزت نفس ورزشکاران نخبه و عادی در استان لرستان برابر با ۳,۲۶۱ می‌باشد که این مقدار در سطح $P=0/05$ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین بین دو گروه ورزشکاران نخبه و عادی به لحاظ عزت نفس تفاوت وجود دارد. نتایج آزمون t برای مقایسه خرده مقیاس‌های عزت نفس در بین ورزشکاران نخبه و عادی انجام گرفت و مشخص گردید که بین عزت نفس اجتماعی ورزشکاران نخبه و عادی تفاوت معنی‌داری در سطح $P=0/05$ وجود دارد و t محاسبه شده برای آن ۲,۳۴۵ می‌باشد. اما همانطور که مشاهده می‌کنید بین عزت نفس خانوادگی ورزشکاران نخبه و عادی تفاوت معنی‌داری در سطح $P=0/05$ مشاهده نشد و t محاسبه شده برای آن ۱,۴۶ به دست آمد. همچنین بین عزت نفس تحصیلی این دو گروه تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد ($t=1/37, P=0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر مقایسه انگیزه پیشرفت و عزت نفس بین ورزشکاران نخبه و عادی استان لرستان بود. تجزیه و تحلیل‌های استنباطی حاکی از این بود که بین انگیزه پیشرفت ورزشکاران نخبه و عادی استان لرستان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. این نتیجه با یافته‌های اسکوردیلیس^۱ و همکاران (۲۰۰۳)، وارتنبرگ و مک کاتچون^۲ (۱۹۹۸)، گیل (۲۰۱۰) و یونیرزیسکی^۳ (۲۰۰۳) همخوانی داشت. آن‌ها به ترتیب نشان دادند که انگیزش پیشرفت ورزشکاران نخبه نسبت به ورزشکاران عادی، انگیزش پیشرفت در بازیکنان خیره‌هاکی نسبت به بازیکنان عادی و تفریحی، بازیکنان بین‌المللی تنیس نسبت به بازیکنان رده‌های پایین‌تر، بیشتر است (گیل، والراند و آمورا، ۲۰۱۰، ۱۵۵؛ وارتندر و مک کاتچون، ۱۹۹۸، گیل و همکاران، ۱۹۸۸، ۱۳۹؛ اسکوردیلیز و همکاران، ۲۰۰۳، ۴۸۳؛ یونیرزیسکی، ۲۰۰۳، ۱۸۴). با استناد به یافته‌های برخی محققان در این زمینه بایستی یادآور شد که آن‌ها نیز این موضوع را تایید کرده و دلیل بالا بودن انگیزه پیشرفت ورزشکاران نخبه را تجربه‌ی بالای این ورزشکاران دانسته‌اند و چنین بیان می‌دارند که ورزشکاران موفق به دلیل داشتن تجارب ورزشی در سطوح مختلف رقابتی انتظاراتشان از توانایی‌های خود به عنوان یک ورزشکار موفق بالا رفته است، این امر سبب می‌شود که در جهت رسیدن به اهداف و برآورده کردن انتظارات خود و دیگران از هیچ تلاش و پشتکاری دریغ نکنند (واپوریدی و همکاران، ۲۰۰۵، ۹۸؛ دانیل و همکاران، ۲۰۰۵، ۳۱۵). بنابراین می‌توان استنباط نمود که ورزشکاران نخبه نمونه پژوهش نمونه مناسبی بودند و با ورزشکاران غیر نخبه تفاوت مشخصی داشته‌اند که منجر به ورود آن‌ها به تیم‌های ملی گردیده است.

نتایج دیگر تحقیق نشان دهنده تفاوت معنادار بین عزت نفس ورزشکاران نخبه و ورزشکاران عادی بود که برخی محققان داخلی همین تفاوت معنا دار را بین ورزشکاران موفق و ناموفق بیان نمودند که از این منظر با یافته‌های تحقیق حاضر همخوان و همسوست (ملکی و محمدزاده، ۱۳۹۰، ۵۶). یافته‌های سالکون^۴ (۱۹۹۰) نیز نشان دادند که اجراهای موفقیت‌آمیز در ورزش، بازخوردهای فوری برای ورزشکاران فراهم می‌کند، بازخوردهای مثبت نیز باعث به وجود آمدن احساس کمال، شایستگی، خوشنودی، اعتماد به نفس و به طور کلی عزت نفس و پذیرش خود می‌شود و این امر را علت اصلی تفاوت بین میزان عزت نفس ورزشکاران موفق و ناموفق می‌داند، که از حیث وجود تفاوت، یافته‌های تحقیق حاضر را تایید می‌کند (سالوکون،

-
1. Skordilis
 2. McCutcheon
 3. Unierzyski
 4. Salokun

۱۹۹۰، ۱۲۱). حمایت شدن افراد از سوی والدین و خانواده، اطرافیان و محیطی که در آن زندگی می‌کند، و تشویق حاصل از دستاوردها و موفقیت‌های تحصیلی خود به ترتیب باعث حضور و بروز عزت نفس خانوادگی، عزت نفس اجتماعی و عزت نفس تحصیلی به عنوان خرده-مقیاس‌های عزت نفس می‌شود، این امر در میان ورزشکاران نمود بیشتری دارد (ملکی، محمدزاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶؛ گیل، والراند و آمورا، ۲۰۱۰، ۱۵۵). از طرفی نتایج برخی تحقیقات حاکی از این است که ورزشکارانی که از سوی اجتماع و اطرافیان خود حمایت می‌شوند و دارای عزت نفس اجتماعی بالایی هستند به موفقیت‌های ورزشی بیشتری دست پیدا کرده‌اند (ملکی و محمدزاده، ۱۳۹۰، ۵۶). نتایج و یافته‌های تحقیق حاضر معنادار بودن تفاوت عزت نفس ورزشکاران نخبه و عادی را نشان می‌دهد. که یافته‌های ملکی و همکاران (۱۳۹۰) و ملکی و حسن زاده (۱۳۸۹) با تحقیق حاضر همخوان و همسوست (ملکی، محمدزاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶؛ ملکی و محمدزاده، ۱۳۹۰، ۵۶). بین دیگر خرده‌مقیاس‌های عزت نفس نظیر عزت نفس خانوادگی و عزت نفس تحصیلی ورزشکاران نخبه و عادی تفاوت معناداری مشاهده نگردید. برخی از محققان وجود تفاوت در عزت نفس خانوادگی ورزشکاران نخبه و عادی را گزارش کرده‌اند اما مقدار آن معنادار نبوده است، که از این جهت یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کنند (مرادی، ملکپور، امیری، مولوی و نوری، ۱۳۸۸، ۶۴). با استناد به یافته‌های برخی محققان داخلی عدم تفاوت معنادار در خرده‌مقیاس‌های عزت نفس نظیر عزت نفس خانوادگی بین ورزشکاران نخبه و عادی را می‌توان تا حدودی به شرایط فرهنگی حاکم بر جامعه نسبت داد، به گونه‌ای که حتی بعضی از خانواده‌ها با ورزش کردن فرزندان نشان مخالفت می‌کنند و یا با توجه به شرایط جامعه آن‌ها را بیشتر به سمت تحصیل و یافتن شغلی هدایت می‌کنند و ورزش را در مرتبه‌های بعدی آن‌ها جای می‌دهند (ملکی و محمدزاده، ۱۳۹۰، ۵۶؛ گنجی، بهزادی و اسماعیلی، ۱۳۹۰، ۳). و یا به گفته برخی محققان بیشتر خانواده‌ها تمایل دارند فرزندان نشان فقط در رشته‌ی ورزشی نظیر فوتبال که در کشور پر درآمد جلوه می‌کند شرکت کنند و به شرکت دادن فرزندان نشان در دیگر ورزش‌ها چندان تمایلی نشان نمی‌دهند زیرا معتقدند که از بعد مالی به خوبی حمایت نخواهند شد (ملکی، محمدزاده، سید عامری و زمانی فر، ۱۳۹۰، ۵۶). بنابراین می‌توان آن را یکی از دلایلی دانست که باعث می‌شود تفاوت معناداری بین عزت نفس خانوادگی ورزشکاران نخبه و عادی وجود نداشته باشد. محققان پژوهشی را که در آن به تفاوت میان عزت نفس تحصیلی ورزشکاران نخبه یا موفق و ورزشکاران عادی اشاره کرده باشد نیافتند.

در راستای یافته‌های پژوهش حاضر، محققان به آن دسته از مربیان و دست‌اندرکارانی که به آموزش ورزشکاران نخبه و موفق مشغولند پیشنهاد می‌کنند که راهکارهایی را که باعث افزایش عزت نفس ورزشکاران می‌شوند را به آن‌ها القاء کنند و در محیط ورزشی خود از روانشناسان

خبره استفاده کنند. همچنین در راستای یافته های پژوهش توصیه می شود که دلبستگی های خاصی که هر فرد به یک رشته ورزشی دارد به وسیله مربیان و آموزش دادن خانواده ها در ورزشکار تقویت شود چرا که در پژوهشی مشخص گردید که باعث بهتر شدن کیفیت روابط اجتماعی می شود و به تبع آن عزت نفس اجتماعی نیز به خوبی تقویت خواهد شد (مویدفر، آقا محمدیان و طباطبایی، ۱۳۸۶، ۴۵) در پژوهش حاضر به طور معناداری مشاهده گردید که عزت نفس ورزشکاران نخبه بالاتر از ورزشکاران عادی می باشد. همچنین پیشنهاد می گردد که مربیان باید به شاگردان اجازه نقد کردن فعالیت های یکدیگر را بدهند که از این طریق عزت نفس آن ها افزایش یابد چراکه همانطور که مشخص گردید بین عزت نفس کلی ورزشکاران نخبه و عادی تفاوت معناداری وجود دارد. عزت نفس کلی ارزیابی عمومی تری از خود یا خویشتن است که بر ارزیابی فرد از خودش در تمام زمینه ها مبتنی است. این بعد از عزت نفس در واقع به ابعاد مختلف عزت نفس نوعی وحدت و یکپارچگی می بخشد. فرد با ارزیابی توانایی های خود در فعالیت های ورزشی به ارزش خود پی می برد بنابراین بایستی به ورزشکار خود این اجازه را داد که خود را مرتبا ارزیابی کند و اطرافیان ورزشی وی او را در این امر به سمت و سویی هدف دار هدایت نمایند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از تمامی افرادی که ایشان را در جهت هرچه غنی تر نمودن بحث و یاری نمودن در جمع آوری اطلاعات همراهی فرمودند کمال تشکر و قدردانی را دارند و از خداوند منان برای آن عزیزان اندیشمند سربلندی و توفیق خدمت به جامعه تربیت بدنی کشور را آرزومندیم.

منابع

1. Ahmadi, M., M. Mahmoud, Fathi Ashtiani A., & Rasoulzadeh Kazem Tabatabai. (2004) The effectiveness of exercise training, motivation and self-esteem on the development of its disciplinary objective and subjective cognitive developmental levels. *Journal of Psychology*; 8 (4): 337-359. (Persian).
2. Balish S. M, Eys M. A., & Schulte-Hostedde, A. I. Evolutionary sport and exercise psychology: Integrating proximate and ultimate Explanations. *Psychology of Sport and Exercise*. 2013; 3 (14): 413-422
3. Bardel M., Fontayne P., Colombel F., & Schiphof L. (2010). Effects of match result and social comparison on sport state self-esteem fluctuations". *Psychology of Sport and Exercise*. 3 (11): 171-176
4. Birrer, D., Wetzel, J., Schmid J., & Morgan G. Analysis of sport psychology consultancy at three Olympic Games: Facts and figures. *Psychology of Sport and Exercise*. 2012; 5 (13): 702-710
5. Carpentier G., & Mageau A. When change-oriented feedback enhances motivation, well-being and performance: A look at autonomy-supportive feedback in sport. *Psychology of Sport and Exercise*. 2013; 3 (14): 423-435.

6. Cooper, S. (1977). The areas of self-esteem. Tehran: Ariana. 107-110. (Persian).
7. Daniels E., Sincharoen S., & Leaper C. The relation between sport orientations and athletic identity among adolescent girl and boy athletes. *Journal of Sport Behavior*. 2005; 28 (4): 315.
8. Haugen T, Säfvenbom R, & Ommundsen Y. (2011). Physical activity and global self-worth: The role of physical self-esteem indices and gender. *Mental Health and Physical Activity*. 2 (4): 49-56.
9. Gava Pey, B. (1994). Achievement motivation test. Abolfazl Karami translator doctor. Tehran: 78-80. (Persian).
10. Ganji, H., Behzadi, S., & Ismaili, H. (2011). The relationship between anxiety sports, achievement motivation. Spirit of competition. Web Site Clinical Psychology. Available at <http://clinical91.blogfa.com/post/23>. (Persian).
11. Gill D. L., Vallerand, S., & Amoura B. (2010). Influence of coaches' autonomy support on athletes' motivation and sport performance: A test of the hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Psychology of Sport and Exercise*. 2 (11): 155-161.
12. Gill D. L. (1993). Competitiveness and competitive orientation in sport. In: Singer RN, Murphey M, Tennant LK, editors. *Handbook of research on sport psychology*. 7 (1): 314-27.
13. Ghahramani, M h, Besharat, M. A, & Naghipour, B. (2011). An Examination of the Relationship Between Perfectionism and Self-esteem in a Sample of Student Athletes. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 3 (30): 1265-1271.
14. Gill D. L., Dzewaltowski D. A., & Deeter T. E. (1988). The Relationship of Competitiveness and Achievement Orientation to Participation in Sport and Nonsport Activities. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 10 (2): 139-152
15. Gill D. L., & Deeter, T. E. (1988). Development of the sport orientation questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 59 (3): 191-202.
16. Khorshidi Mehr, M., Sajadian M, & Saiari A. A. (2011). Study of Impact of Primary School Games on the Self-Esteem of Female Students Aged 9-11 of Ahvaz Primary Schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 5 (30): 2357-2360.
17. Khwaja Mugahi, N., & Nematpour, S. (2004) Compare personality styles, stress and its relation to physical ailments athletes and non-athletes' city of Ahvaz in 1381. *Scientific Medical Journal of Ahwaz*. 7 (42): 76-98. (Persian)
18. Maleki, B. Mohammad Zadeh, H. Syed Amiri, M, H., & Zamani Sani, S, H. (2011) Examine the relationship between self-esteem and achievement motivation in successful and unsuccessful athletes in Western Azerbaijan province. *Research in Rehabilitation Sciences*; 7 (1): 56-73. (Persian).
19. Maleki, B., & Mohammad Zadeh, H. (2010). Investigate the relationship between fear of success and achievement motivation and athletic successes and failures. *Research in sports science*; 4 (5): 75-88. (Persian).
20. Moradi, A. Mlkpur, M. Amiri, SH. Maulvi, H., & Nuri, A. (2009) Comparison of the effects of self-esteem training, self-efficacy, quality of life improvement and achievement motivation women with physical-motor disabilities. *Research on exceptional children*; 10 (1): 49-64. (Persian)
21. Moayedfar, H. Aghamohammadian, HR. & Tabatabaei, S. M. (2007) The relationship between attachment styles and social self-esteem. *Institute for Humanities and Cultural Studies*; 1 (4): 45-60. (Persian).

22. Norouzi Seyyed Hosseini, R. Koozechian, H., & Tondnvis, F. (2011) The relationship between leadership styles of coaches and achievement motivation Iranian elite judo players. *Sports Management Studies*; 7 (14): 175-190. (Persian).
23. Salokun S. O. (1990). Effects of training in basketball and field-hockey skills on self-concepts of Nigerian adolescents. *International Journal of Sport Psychology*. 21 (2): 121-37.
24. Skordilis E. K., Gavriilidis A., Charitou S., & Asonitou K. (2003). Comparison of sport achievement orientation of male professional, amateur, and wheelchair basketball athletes. *Percept Mot Skills*. 97 (2): 483-90.
25. Seiler R, & Wylleman P. (2009). FEPSAC's role and position in the past and in the future of sport psychology in Europe. *Psychology of Sport and Exercise*. 4 (10): 403-409.
26. Unierzyski P. (2003). Level of Achievement Motivation of Young Tennis Players and Their Future Progress. *Journal of Sports Science and Medicine*. 3 (2): 184-6.
27. Vaporidi L., Kokaridas D., & Krommidas C. H. (2005). Sport Orientation and Athletic Identity of Paralympics Games Shooters. Department of Physical Education and Sport Science University of Thessaly, Trikala, Greece. 3 (1): 98-106.
28. Veselska Z., Madarasova Geckova A., Reijneveld S. A., & Van Dijk J P. (2011). Socio-economic status and physical activity among adolescents: The mediating role of self-esteem. *Public Health*. (125) 11: 763-768.
29. Vaez Musavi, S. M. K. (2007) Sport Psychology. Tehran: Publication of study and universities Humanities Textbooks. 38-42. (Persian).
30. Wakefield C. J., & Adie J. W. (2012). Analysis of sport psychology consultancy at three Olympic Games: Facts and figures. *Psychology of Sport and Exercise*. 5 (13): 702-710.
31. Wartenberg L., & McCutcheon L. (1998). Further Reliability and Validity of Data on the Sport Orientation Questionnaire. *Journal of Sport Behavior*. 21(2): 21-3.
32. Wakefield C. J., & Adie J. W. (2012). *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*. (11)2: 125-130
33. Wylleman C. G., Harwood A. M., Elbe A., Reints D., Caluwé P. A. (2009). Perspective on education and professional development in applied sport psychology. *Psychology of Sport and Exercise*. 4 (10): 435-446.
34. Xianliang L., & Hongying Y. (2012). The Quantitative Analysis on the Individual Characteristics of Urban Residents and Their Sport Consumption Motivation. *Physics Procedia*. 4 (33): 2055-2063
35. Zare H. (1994). The Relationship between Achievement Motivation, Sexuality, and Self-esteem. MSc thesis. Physical Sciences Faculty Tarbiat Moalem University, Tehran. 63-70.